

OBRA PUBLICADA

La clau de volta
 CLUB EDITOR, 2013

► Text inèdit que el segell barceloní publica coincidint amb el centenari del naixement d'Amat. El redactat data de final dels 50 o inici dels 60.

K. L. Reich
 CLUB EDITOR, 2013

► La gran novel·la sobre l'experiència de l'autor als camps nazis arriba a la sisena edició, amb un postfaci de la professora Marta Marín-Dòmine.

El casino dels senyors
 ENSIOLA, 2013

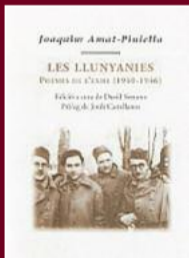
► La primera novel·la que va publicar Amat, l'any 1956, es reedita més de mig segle després en el segell balear Ensiola.

Retaule en gris
 BROMERA, 2012

► Volum amb contes inèdits d'Amat aplegats per un dels seus grans estudiosos, David Serrano. Els perdedors de les guerres en són els protagonistes.

Roda de solitaris
 ENSIOLA, 2010

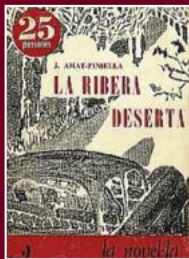
► Publicada el 1957, Ensiola la va reeditar fa tres anys. El tema, omnipresent en l'obra d'Amat, és la guerra.

Les llunyanies
 EDICIONS DE L'ALBÍ, 1999

► L'obra poètica de l'autor manresà són 71 peces escrites entre 1940 i 1946, reunides en un volum curat per David Serrano i pròleg de Jordi Castellanos.

La pau a casa
 ALBERTÍ, 1959

► La resistència quotidiana de les persones anònimes centra el relat d'aquest títol de fa mig segle que Ensiola té previst reeditar.

La ribera deserta
 ALFAGUARA, 1966

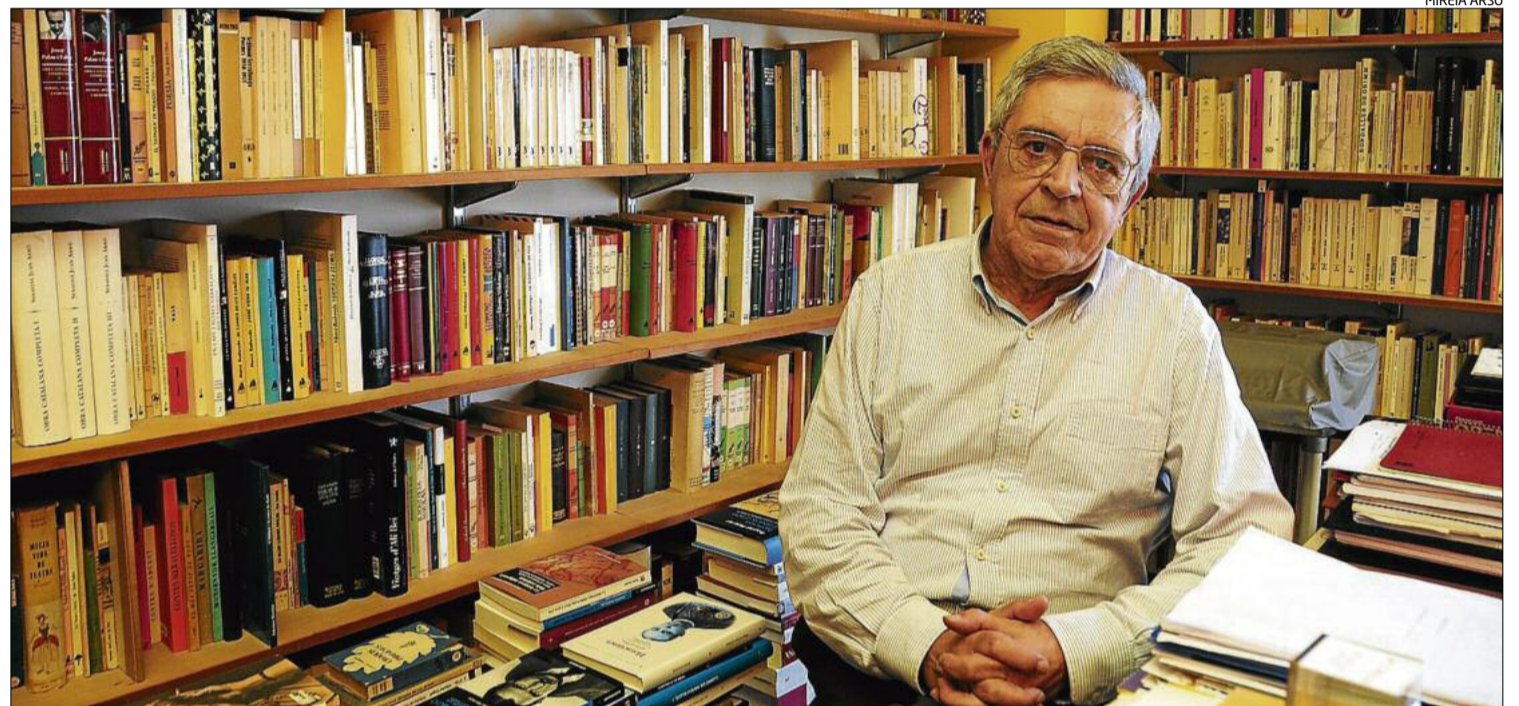
► Tres personatges que busquen remei a la seva frustració habiten la darrera novel·la que va publicar Amat.

Entrevista Lluís Calderer

Escriptor. Mig segle després de la publicació (1956), surt una nova edició de la novel·la amb què Amat-Piniella va passar comptes amb la seva ciutat natal després de patir als camps nazis. El Bages de Cultura del 2010 n'ha escrit la introducció

«'El casino dels senyors' és la reacció d'Amat a una Manresa gens propícia»

► El literat manresà és l'autor del pròleg de la novel·la d'Amat-Piniella reeditada per Ensiola

Lluís Calderer, envoltat de llibres en una estança del seu domicili, a Manresa

Toni Mata i Riu
 MANRESA

■ Lluís Calderer (Manresa, 1944) signa el pròleg de la reedició de la novel·la *El casino dels senyors*, la segona de les quatre de l'autor bagenc Joaquim Amat-Piniella que l'editorial mallorquina Ensiola té el propòsit de publicar. Amb *Roda de solitaris* ja al mercat, falten *La pau a casa* i *La ribera deserta*.

■ Què significa *El casino dels senyors* en la trajectòria literària de Joaquim Amat-Piniella?

■ És una novel·la sobre el tema del retorn, que va escriure per compensar una anomalia. En tornar dels camps, es va voler establir de nou a Manresa, però l'ambient no li va ser propici, i va vehicular aquest fet a través de la vocació literària adquirida durant els anys de joventut. Però amb una novetat, la visió distanciada i irònica, que li va permetre escriure ja no de la Manresa republicana que havia conegut sinó sobre la ciutat immobiliària i conservadora.

■ El Casino ubicat al passeig Pere III va obrir portes el 1909, i Amat-Piniella va néixer quatre anys després. El va freqüentar, en la seva joventut?

■ Ell no en va formar part mai, el Casino era un lloc molt exclusiu. Però Amat era una persona que es movia en diferents ambients, voltava pel Passeig, sovintejava bars,

... Coneixia molta gent i, per suposat, també els qui anaven al Casino. En la novel·la té l'encert de crear un narrador protagonista que treballa pels senyors però no és un d'ells. Això li permet retrobar el seu món d'abans de la guerra i enfocar-lo amb el punt d'equilibri entre la joventut i la maduresa adquirida després de tot el que li va tocar viure, que li proporciona la capacitat per bascular entre la passió i l'escepticisme. A partir d'aquí, el va envair una actitud desencanyada i pessimista sobre la conducta humana que es manifesta en les altres novel·les, *Roda de solitaris*, *La ribera deserta*, ... Obres de personatges frustrats per diverses raons.

■ *El casino dels senyors* té un inici sorprenent: un mort torna a Manresa per informar sobre el Casino en forma de fantasma. Durant un centenar i mig de pàgines, l'esperit passeja per l'edifici i recorda temps passats a partir de les imatges del present. L'humor no hi és absent. Això ens informa d'un Amat-Piniella ben diferent de l'home amargat que ha quedat com a imatge seva?

■ De vegades les aparences creen uns prejudicis que desenfocuen les coses. De la mateixa manera, *El casino dels senyors* no és una novel·la manresana i localista. N'hi ha que són universals tot i transcórrer en un poble de mala mort, com la Sinera d'Espriu o el comtat fictici de Faulkner. En aquests ca-

«El tema de l'obra és el retorn. Amat es va voler establir a la seva ciutat però l'ambient no li era propici»

«El Casino era un lloc per a l'exhibició, on hi havia una pista de tennis i els socis feien el vermut a la terrassa»

sos, el novel·lista va més enllà. I a *El casino dels senyors* es nota que Amat coneixia la comèdia cinematogràfica nord-americana dels anys 30 i la literatura europea del moment.

■ En aquesta novel·la, Amat-Piniella conta un munt de petites històries i d'anècdotes amb noms i cognoms. Com es va rebre l'obra, en la Manresa de l'època?

■ Dins del context de la literatura catalana de l'època, no en podia tenir massa. És curiós però una de les poques crítiques que se li van fer va sortir publicada en un diari com *El Mundo Deportivo*. La va fer Josep-Maria Cid-Prat i a Amat li va agradar tant que li va escriure una carta i van acabar essent amics. Fins el punt que li va dedicar la novel·la *La clau de volta*. Però de resò en va tenir poc ...

■ ... la gent deuria identificar els personatges ficticis amb ciutadans reals ...

■ Jo crec que, de portes endins, moltes famílies van fer aquest exercici. Fa poc, en un club de lectura que vaig conduir sobre la novel·la, una senyora em va comentar que a casa seva ho havien fet. I va afegir que Amat havia retratat molt bé certs personatges però canviant-los l'ofici.

■ La temptació de la xafarderia! Però jo he intentat evitar fer aquest joc en el pròleg perquè ara no té cap interès, és anecdòtic.

■ Amat-Piniella es mostra especialment fi en recrear literàriament el contrast entre l'aparença i la realitat ... allò que passa sota les fundes?

■ El Casino era un lloc d'exhibicionisme. Des del carrer, i a través d'un filferat, jo recordo de mirar cap endins i veure els nois i les noies vestidets de blanc jugant a tennis. Però l'esport era el que menys comptava, s'hi jugava per deixar-se veure i per lligar. I es feia el vermut a la terrassa que donava al passeig, a la vista de tothom. El personatge del fantasma que torna quinze anys després al Casino permet a Amat dotar-se de la invisibilitat, veure allò que s'amaga, la doble vida que portava la gent ... és molt interessant.

■ Fins quan va durar el Casino? ■ Als anys 50, inicis dels 60, va entrar en decadència i es va obrir a tothom. El bar era d'accés públic, i a la sala s'hi feien balls el diumenge a la tarda. I la pista de tennis va desaparèixer.